

**ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการบริหารการใช้น้ำและการบำรุงรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็ก
พ.ศ. 2525**

เพื่อให้การจัดการบริหารและให้ความรู้ เรื่องการใช้น้ำของประชาชนตามโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเพื่อให้การบำรุงรักษา แหล่งน้ำดังกล่าวให้อยู่ในสภาพดี รวมทั้งการคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของประชาชน ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามข้อ 8 ของประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 และตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2524 จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

**หมวดที่ 1
ข้อความทั่วไป**

ข้อ 1. ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารการใช้น้ำและการบำรุงรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็ก พ.ศ. 2525"

ข้อ 2. ให้ใช้ระเบียบนี้ ตั้งแต่ประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3. ในระเบียบนี้

"แหล่งน้ำขนาดเล็ก" หมายความว่า แหล่งน้ำที่ได้จากงานและสิ่งก่อสร้างดังต่อไปนี้
อ่างเก็บน้ำขุดลอกหนองและบึงธรรมชาติ สระเก็บน้ำ เก็บกักน้ำในลำน้ำธรรมชาติ ทดและผันน้ำ

สูบน้ำ คลองส่งน้ำ บ่อน้ำตื้น บ่อน้ำบาดาล ระบายน้ำออกจากที่ลุ่ม ป้องกันน้ำท่วม พื้นที่เพาะปลูก ป้องกันน้ำเค็ม และปรับปรุงพื้นที่ชายทะเลเพื่อการเพาะปลูก เชื้อนเก็บกักน้ำ อาคารระบายน้ำ ล้น ท่อส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำฝาย ประตูระบายน้ำ สถานีสูบน้ำ คลองระบายน้ำ คันกั้นน้ำ และท่อ ระบายน้ำ เป็นต้น ซึ่งได้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2524

"การบริหารการใช้น้ำ" หมายความว่า การจัดระเบียบการใช้น้ำจากโครงการพัฒนา แหล่งน้ำขนาดเล็ก เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ราษฎรมากที่สุดด้วยความยุติธรรม รวมทั้งการไกล่เกลี่ยกรณีพิพาทเกี่ยวกับการใช้น้ำของราษฎร ทั้งนี้ โดยอาจจะได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ หน่วยส่งเสริมกิจกรรมต่อเนื่อง หรือคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.)

"เจ้าหน้าที่จากหน่วยส่งเสริมกิจกรรมต่อเนื่อง" หมายความว่า เจ้าหน้าที่จากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับขบวนการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กและการเกษตร ซึ่งมีหน้าที่ให้คำแนะนำ และให้ความรู้ด้านวิชาการแก่ราษฎรและคณะกรรมการระดับต่าง ๆ

"การบำรุงรักษา" หมายความว่า การดูแล บำรุงรักษา ซ่อมแซม โครงการแหล่งน้ำ ขนาดเล็กให้อยู่ในสภาพดี และสามารถใช้ประโยชน์ได้ โดยงบประมาณขององค์การบริหารส่วน ท้องถิ่น หรือเงินของประชาชนที่ได้รับประโยชน์บริจาคให้ ภายในขีดความสามารถของหน่วยงาน แต่ละระดับ หากเกินขีดความสามารถให้ขอรับการสนับสนุนและความช่วยเหลือไปยังหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการ พัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.) คณะกรรมการสภาตำบล คณะกรรมการพัฒนากิ่งอำเภอ (กพอ. กิ่งอำเภอ) คณะกรรมการพัฒนาอำเภอ (กพอ.) คณะกรรมการพัฒนาจังหวัด (กพจ.) และคณะกรรมการสุขาภิบาล

"คณะกรรมการหมู่บ้าน" หมายความว่ารวมถึง คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน อพป. ด้วย

"คณะกรรมการพัฒนาอำเภอ (กพอ.)" หมายความว่ารวมถึง คณะกรรมการพัฒนากิ่ง อำเภอ (กพอ. กิ่งอำเภอ) ด้วย

"อำเภอ" หมายความว่ารวมถึง กิ่งอำเภอ

"นายอำเภอ" หมายความว่ารวมถึง ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอด้วย

"องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น" หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดและสุขาภิบาล

ข้อ 4. วิธีปฏิบัติอื่นใดที่มีได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อ

บังคับและคำสั่งของทางราชการ

หมวดที่ 2

หน้าที่ความรับผิดชอบ

ข้อ 5. บรรดาแหล่งน้ำขนาดเล็กที่จัดให้มีขึ้น หรือตั้งอยู่ในเขตท้องที่ใดให้คณะกรรมการแต่ละระดับ จัดทำทะเบียนแหล่งน้ำขนาดเล็กที่มีอยู่ ให้ปรากฏรายละเอียดพอที่จะทราบได้ว่าเป็นแหล่งน้ำประเภทอะไร อยู่ที่ไหน สร้างโดยหน่วยงานใดและจัดให้มีขึ้นตั้งแต่เมื่อไร รวมทั้งให้มีหน้าที่ในการบริหารการใช้น้ำจากโครงการให้เกิดประโยชน์ ตลอดจนการดูแลและบำรุงรักษาแหล่งน้ำดังกล่าวภายในเขตท้องที่ให้อยู่ในสภาพดีและสามารถใช้ประโยชน์ได้ตามภารกิจหน้าที่ที่มีอยู่ดังนี้

- (1) แหล่งน้ำขนาดเล็กที่อยู่ในเขตท้องที่ของหมู่บ้านใด ให้เป็นหน้าที่รับผิดชอบของคณะกรรมการหมู่บ้านนั้น
- (2) แหล่งน้ำขนาดเล็กที่อยู่ในเขตท้องที่คาบเกี่ยวของสองหมู่บ้านขึ้นไป ให้เป็นหน้าที่รับผิดชอบของคณะกรรมการงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.) โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของคณะกรรมการสภาตำบลนั้น
- (3) แหล่งน้ำขนาดเล็กที่อยู่ในเขตท้องที่คาบเกี่ยวของสองตำบลขึ้นไป ให้เป็นหน้าที่รับผิดชอบของคณะกรรมการพัฒนาอำเภอ (กพอ.) นั้น
- (4) แหล่งน้ำขนาดเล็ก ที่อยู่ในเขตท้องที่คาบเกี่ยวของสองอำเภอขึ้นไป ให้เป็นหน้าที่รับผิดชอบของคณะกรรมการพัฒนาจังหวัด (กพจ.) นั้น
- (5) แหล่งน้ำขนาดเล็กที่อยู่ในเขตของสุขาภิบาลใด ให้เป็นหน้าที่รับผิดชอบของคณะกรรมการสุขาภิบาลนั้น

นอกจาก (1)-(5) หากกรณีที่มีปัญหาว่าแหล่งน้ำขนาดเล็กจะเป็นหน้าที่รับผิดชอบของผู้ใด ให้อำเภอและจังหวัดเป็นผู้พิจารณาชี้ขาด

การจัดทำทะเบียนแหล่งน้ำขนาดเล็กดังกล่าว ให้คณะกรรมการพัฒนาอำเภอ (กพอ.) จัดทำทะเบียนเป็นศูนย์รวมแหล่งน้ำขนาดเล็กประจำอำเภอไว้ให้เป็นปัจจุบัน สามารถใช้เป็นข้อมูลและใช้ประโยชน์ได้ จากรายงานการจัดทำทะเบียนแหล่งน้ำขนาดเล็กของคณะกรรมการหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.) และคณะกรรมการสุขภาพตำบลเสร็จแล้วให้อำเภอรายงานให้จังหวัดทราบเพื่อจังหวัดจะได้จัดทำทะเบียนเป็นศูนย์รวมแหล่งน้ำขนาดเล็กประจำจังหวัดไว้ต่อไป

ข้อ 6. ให้คณะกรรมการแต่ละระดับ มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลรักษา กำหนดหรือการจัดการใช้น้ำจากโครงการภายในเขตท้องที่เกิดประโยชน์สูงสุด ให้เหมาะสมกับสภาพท้องที่และให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย รวมทั้งต้องจัดการบำรุงรักษา ซ่อมแซมโครงการแหล่งน้ำขนาดเล็กให้อยู่ในสภาพดีและสามารถใช้ประโยชน์ได้ภายในขีดความสามารถระดับท้องถิ่น

ข้อ 7. ให้เจ้าหน้าที่จากหน่วยส่งเสริมกิจกรรมต่อเนื่อง และคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.) มีหน้าที่รับผิดชอบให้คำแนะนำ และให้ความรู้ทางด้านวิชาการแก่ราษฎรและคณะกรรมการระดับต่าง ๆ แล้วแต่กรณี เกี่ยวกับเรื่อง การพัฒนา การใช้ประโยชน์ การบำรุงรักษาและการปรับปรุงซ่อมแซมแหล่งน้ำขนาดเล็ก ตลอดจนเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามความจำเป็น

หมวดที่ 3

งบประมาณการบำรุงรักษาและการควบคุมตรวจสอบติดตาม

ข้อ 8. แหล่งน้ำขนาดเล็กที่มีอยู่เดิม หรือที่ได้ปรับปรุง หรือจัดทำ หรือจัดสร้าง หรือจัดให้มีขึ้นใหม่ หากเกิดชำรุดเสียหาย ให้ดำเนินการดังนี้

(1) กรณีแหล่งน้ำขนาดเล็กที่มีอยู่เดิม หรือได้ปรับปรุง หรือจัดทำ หรือจัดสร้างหรือจัดให้มีขึ้นใหม่ หากได้ออนให้เป็นทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จัดการบำรุงรักษาและซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดีและสามารถใช้ประโยชน์ได้ตามภารกิจหน้าที่ตามกฎหมายโดยใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นหรือเงินของประชาชนที่ได้รับประโยชน์บริจาคให้

(2) กรณีแหล่งน้ำขนาดเล็กที่มีอยู่เดิม หรือที่ได้ปรับปรุง หรือจัดทำ หรือจัด

สร้าง หรือจัดให้มีขึ้นใหม่ หากมิได้โอนให้เป็นทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นให้หน่วยงาน
เจ้าของโครงการจัดการบำรุงรักษาและซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดีและสามารถใช้ประโยชน์ได้เฉพาะ
กรณีที่เกิดขีดความสามารถของคณะกรรมการแต่ละระดับ หรือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่จะ
ดำเนินการได้

ข้อ 9. ให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นพิจารณาตั้งงบประมาณบำรุงรักษาตามข้อ 8 (1)
และ (2) แล้วแต่กรณี ตามภารกิจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นได้ตามกฎหมาย

ข้อ 10. ทรัพย์สินที่ได้รับโอนเป็นขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ตามข้อ 8 (1) ให้
องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นขึ้นทะเบียนเป็นทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นได้

ข้อ 11. ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอรับผิดชอบในการควบคุม ดูแลตรวจสอบ
และติดตามการบริหารการใช้น้ำจากโครงการให้เกิดประโยชน์ รวมทั้งการบำรุงรักษาแหล่งน้ำ
ขนาดเล็กภายในเขตท้องที่ให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ 8 กรกฎาคม 2525

พลเอก

(เปรม ติณสูลานนท์)

นายกรัฐมนตรี